

Scrisoare deschisă și sinceră, pentru publicare...

Un gând de recunoștință și prețuire la ceas aniversar – Înaltpreasfinția Sa Iustinian Chira la împlinirea a nouăzeci de ani de viață pământească, slujitoare și pilduitoare...

Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop Iustinian,

Ziua de 28 mai a fiecărui an ne duce cu gândul la ziua de naștere a înaltpreasfinției voastre, moment și eveniment care în acest an este mai special sau mai deosebit deoarece ați ajuns la o frumoasă vârstă, rotundă – *cea de 90 de ani de viață pământească, slujitoare și pilduitoare!... Prilej pentru a vă transmite, în numele familiei mele și al meu personal, urările noastre de multă sănătate, de multă putere de muncă în continuare, de mult succes, de mult spor și de multe împliniri duhovnicești, toate încununare cu un sincer și călduros „La Mulți și Fericiți Ani!...”*

Cuprins fiind de emoție, respect și recunoștință m-am tot gândit, preț de mai multe zile cum să-mi pot exprima, cât mai bine, în câteva rânduri, aceste stări și sentimente față de înaltpreasfinția voastră acum, la împlinirea a douăzeci de ani de slujire apologetică, jertfelnică și mărturisitoare, cu timp și fără timp, în spiritul bunei noastre înțelepciuni și cuminenții tradiționale și autentice a poporului nostru românesc!...

Constat, cu oarecare strângere de inimă, că nu este ușor să faci un asemenea lucru mai ales pentru unul ca mine care vă cunosc de, relativ, puțină vreme adică de, numai douăzeci de ani, adică de când sunteți slujitorul și arhipăstorul duhovnicesc, a preoților și credincioșilor, ce viețuiesc în cuprinsul celor două județe – Maramureș și Satu Mare - care aparțin acestei vrednice eparhii!...

În viziunea, în mintea și în inima mea personalitatea înaltpreasfinției voastre se conturează și se identifică prin câteva trăsături și calități distincte și anume: în primul rând prin maturitatea și bogata experiență sau înțelepciune pastorală și duhovnicească, prin atașamentul față de valorile spirituale, perene ale poporului nostru, prin felul dumneavoastră de a fi foarte firesc și mai puțin sofisticat sau complicat; după aceea prin tenacitatea și perseverența, prin dispoziția pe care o aveți spre intensificarea eforturilor în vederea rezolvării unei probleme, atunci când situația o cere; prin cultura teologică, duhovnicească și nu numai cu care sunteți înzestrați datorită muncii și tenacității înaltpreasfinției voastre – deoarece sunteți un autodidact înăscut și foarte consecvent cu dumneavoastră de-a lungul întregii vieți; prin luciditatea și spiritul critic însoțit de foarte multă înțelegere și condescendență; pe urmă prin spiritul de disciplină și bună rânduială, în primul rând cu propria dumneavoastră persoană, revelat cu fiecare slujire ori cu fiecare predică sau cuvântare, susținute într-un mod foarte accesibil și înțelept, coerent (dar) și consistent, în diferite împrejurări sau cu diferite ocazii!... De asemenea, mai aveți și calitatea de a fi un om de o sinceritate, discreție și modestie ieșite din comun care îți inspiră foarte multă încredere, confort sufletesc și dragoste față de valorile eterne ale spiritualității noastre românești și ortodoxe!...

Ați ajuns la o vârstă și la o maturitate sau experiență la care, probabil, vă gândiți mai mult la ce a fost în urmă, făcându-vă tot felul de bilanțuri deși, eu personal vă sugerez să nu renunțați, nici de aici înainte, la aspectele, diverse și variate ale activității dumneavoastră, care este foarte folositoare multor oameni – slujitori ai altarelor sau credincioși ai Bisericii noastre dreptmăritoare!...

Cugetând la activitatea și la personalitatea înaltpreasfinției voastre care este foarte bine conturată și cât se poate de autentică și de firească, mă gândesc la darul omului providențial cu care v-a înzestrat Creatorul și Stăpânul nostru al tuturor – Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Marele Arhiereu, pe care înaltpreasfinția voastră l-ați cinstit și l-ați slujit întotdeauna cu toată sinceritatea, dragostea și abnegația!...

M-aș bucura să știu, Înaltpreasfinția Voastră, că atât contemporanii cât și posteritatea vă vor acorda, totdeauna, cinstea, recunoștința și prețuirea cuvenită pentru tot ce ați făcut, pentru ceea ce sunteți și însemnați în conștiința și în memoria noastră colectivă, care, mă rog lui Dumnezeu să nu fie alterată și o spun aceasta cu mare înfrigurare fiindcă, din păcate, noi cam avem „darul” acesta de a ne uita, foarte repede binefăcătorii și înaintașii noștri dar încerc, totuși, să-mi fac un act de încurajare și de optimism și să cred că ori de câte ori va fi pomenit numele dumneavoastră va fi pronunțat cu venerație și respect pentru tot binele pe care l-ați făcut atâtor oameni și care fapte, fiți sigur, că sunt consemnate de către Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Arhiereul Cel Veșnic în Împărăția Sa cea cerească și veșnică de care, ne rugăm Lui, să aveți parte!...

Așadar, fiți încredințat, *Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop Iustinian*, că sunt foarte mulți oameni de rând, credincioși și slujitori ai Bisericii noastre strămoșești, care se roagă Bunului Dumnezeu, să vă dăruiască multă liniște și pace în suflet, multă bucurie sufletească și să vă răspletească pentru faptul că i-ați făcut pe ei sau pe copiii lor oameni cu școală teologică înaltă, încheiată, și pe care, apoi i-ați hirotonit preoți și diaconi, după care i-ați instalat în parohiile încredințate lor spre păstoria turmei celei cuvântătoare, spre Slava lui Dumnezeu – Păstorul cel Bun; apoi ați târnosit și binecuvântat atât de multe biserici și lăcașuri de închinare – fapt care nu poate fi uitat în istoria acestor locuri - marcate de prezența și activitatea înaltpreasfinției voastre atât de prodigioasă și care s-a desfășurat, și încă se desfășoară, pe parcursul atâtor ani; rugăciuni cărora mă alătur și eu, dorindu-vă, încă odată să ne trăiți întru mulți, folositori și roditori ani!...

Adăugăm și anexăm, în cele ce urmează, (și) un interviu realizat cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Iustinian Chira al Maramureșului și Sătmarului, care s-a născut la 28 mai anul 1921 în localitatea Plopiș, județul Maramureș:

- Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop Iustinian, acum, la vârstă și experiența dumneavoastră, spuneți-ne, vă rugăm, ce înseamnă sa fii arhiereu?

- Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Justinian Chira: Am intrat în mănăstire cu hotărârea să-mi dăruiesc lui Dumnezeu toată viața: trupul și sufletul; apoi am fost tuns în monahism, am fost hirotonit întru preoție, am devenit stareț, am ajuns episcop. Toate acestea au fost din mila lui Dumnezeu, nu pentru meritul meu și nici pentru că am căutat eu anume. Când Sfinții Părinți au stabilit că episcopul trebuie să fie monah, nu a fost o problemă formală, ci reală. Acum unii dintre ierarhi, din necesitate, au fost tunși în monahism peste noapte pentru a se îndeplini o formalitate, urmând ca a doua zi să poată fi ridicați la rangul de ierarh. Nu este greșit, însă cel care, chiar din necesitate, a depus voturile monahale are obligația să le respecte cu sfințenie până intră în mormânt. Nu uit niciodată, nici în cele mai fericite clipe ale slujbei ce o îndeplinesc ca arhiereu, că sub marea și frumoasa haină de arhiereu port rasa călugărească, crucea și paramanul. Eu mă voi întoarce în sânul pământului ca monah. Slujba înmormântării există pentru copii, mireni, preoți, monahi. Arhierii sunt înmormântați cu slujba monahilor; în acest veșmânt îngeresc de monah ne vom prezenta în fața lui Dumnezeu. Omoforul și mitra arhierească trebuie să se aștearnă peste voturile monahale și asceza. De asemenea arhierii are nevoie Biserica Lui Iisus Hristos!

- Care este rolul părinților duhovnicești, în sensul cel mai înalt al cuvântului, în viața unei Biserici?

- Am rezistat - nu se pot pune în paranteză atâția ani - și datorită rugăciunilor marilor noștri duhovnici, știuți sau neștiuți. Preotul are trei meniri: sfințitor, conducător și învățător. Există latura administrativă a Bisericii, unde cei cuprinși în sfera aceasta, aici și în Apus și în toate părțile, au făcut concesii veacului, statului, dar nu concesii care să compromită corpul, trupul Bisericii. Există însă și sfera duhovnicească, mistică, ascunsă, neștiută. Aceasta este forța cea mare a Bisericii. Aici și pretutindeni există mari rugători, cei mai mulți neștiuți. În istoria Bisericii sunt pomeniți așa-numiții "nebuni pentru Hristos", despre care lumea zice că-s proști ori nebuni; însă ei sunt mari duhovnici, sfinți, iar lumea nu-și dă seama. Rugăciunile lor sunt atât de plăcute lui Dumnezeu, încât pentru ruga acestora ține Dumnezeu lumea. Până când vor exista asemenea fapte nu-și va retrage Dumnezeu binecuvântarea de pe pământ. Să știți că mare rol are această elită a vieții spirituale creștine! Este destul uneori să le vezi numai chipul, ca să te zidească, să-ți îndrepte viața. Se spune că în momente de cădere grozavă morală, de răscruce socială, când mânia lui Dumnezeu se ridică uriașă să-i pedepsească pe oameni, se prezintă în fața lui Dumnezeu, ca și Moise pentru poporul evreu, se ridică aceste fapte în straiile lor cernite și-i cer lui Dumnezeu iertare pentru oameni. Totul este răspunsul iubirii reciproce.

- În altă ordine de idei, Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop, Uniația mai rămâne încă o rană deschisă, îndeosebi aici, în Ardealul de Nord?

- Îngrozitoarele temnițe de la Aiud și Gherla sunt construite de împărăteasa Maria Tereza tocmai atunci când s-a făcut uniația. Au fost aruncați în ele cei care nu acceptau actul uniației. Sigur, a fost trimisă și armata din imperiu, cu generalul Bukov, care a distrus peste 150 de mănăstiri, act de gravitate și totodată un compromis teribil al Bisericii Catolice, apusene. Odată cu distrugerea acestor mănăstiri, a dispărut ce-am avut mai de preț în Ardeal. Acestea erau tezaure de cultură și spiritualitate autentică. Existau acolo manuscrise, documente vechi, icoane, veșminte, toate s-au făcut scrum la 13 iunie 1762. Măsura a fost atât de crudă, încât s-a îngrozit și clerul catolic, nefiind de acord cu asemenea distrugere. Demolarea bisericilor de către comuniști a fost, pentru noi, într-un fel, repetarea dezastrului de la anul 1762. Și totuși, în vremea noastră, preoții se străduiau să construiască biserici, cu voia sau fără voia stăpânirii. Foarte straniu, în timp ce în alte părți erau demolate bisericile, în Maramureș se construiau unele noi. Maramureșul este un spațiu miraculos, având șansa ca să se dezvolte în credința creștin-ortodoxă foarte de timpuriu. A fost mai izolat și tocmai aceasta l-a ajutat, după cum spune și marele istoric Nicolae Iorga.

- Înaltpreasfinția voastră, care sunt principalele îndatoriri ale unui preot în zilele noastre?

- Există în mod deosebit două datorii ale preoților: să păstreze dreapta credință, cuvântul lui Dumnezeu curat, nefalsificat, ajutându-i și pe ceilalți să-l cunoască. Apoi este grija de a păstra integritatea unității Bisericii. Pe Nistru voievozii români au construit cetăți care să ne delimiteze, să ne apere de puhoaiile ce veneau din adâncurile pustelor, stepelor siberiene. Spre apus nu s-au putut construi cetăți, dar au existat nenumărate altare ortodoxe, acestea fiind cetățile care ne-au apărut de înstrăinare. Am fost de multe ori peste Tisa, i-am văzut pe creștinii din localitățile Slatina, Apșa de Sus, Apșa de Jos; așadar, imediat dincolo de graniță există un popor român de o frumusețe sufletească ieșită din comun. Vorbesc o limbă frumoasă, păstrează datinile, fiindcă au fost feriți de asimilare de maica neamului românesc, de Biserica Ortodoxă. La noi s-a păstrat cu sfințenie învățătura primară, celelalte confesiuni care s-au depărtat de aceasta au întotdeauna spre ce îndrepta privirea, au la ce se raporta. Biserica Ortodoxă nu are nevoie, pentru a-și justifica existența, să falsifice ori să răstălmăcească Sfânta Scriptură, așa cum fac catolicul, protestantul și neoprotestantul. Păstrarea învățăturii ortodoxe autentice este în folosul întregului creștinism. Dacă și Biserica Ortodoxă ar fi dusă în eroare, atunci n-ar mai rămâne nimic pe pământ, decât haosul. Prima grijă a unui preot care conduce o corabie a

lui Iisus Hristos este să păstreze cu sfințenie dreapta învățătură. Cu o bucurie extraordinară că este în acest loc autentic al lui Iisus Hristos și fără să privească cu indiferență și cu aroganță, fără triumfalism, fără mândrie, ci cu smerenie, fără dispreț față de celelalte confesiuni. Toate valorile ce le avem nu sunt meritul nostru, ci al lui Dumnezeu. Triumfalismul este propriu confesiunilor care s-au abătut de la dreapta credință. Disprețul și mândria îl stăpânesc numai pe sectar.

- V-am auzit în câteva rânduri rostind în fața mulțimii de credincioși aceste cuvinte care, presupun că vă stau foarte mult la suflet: "Dumnezeu este cu noi!"

- "Dumnezeu este cu noi" nu este o expresie, ci o mărturisire de credință. Noi ne declarăm creștini, credincioși. Nu suntem chiar evlavioși. Insuficiența ne este nu credința, ci certitudinea prezenței lui Dumnezeu. Când eram episcop vicar la Cluj, stăteam de vorbă seara și spuneam: iată, voi vă duceți și vă culcați pe un pat de spini, iar eu ma culc pe un pat de crini. De ce? Când te culci, toate gândurile și imaginația zboară pe toate coclaurile, bune, rele, te chinuiesc. Eu mă duc și mă culc pe un pat de crini, și am certitudinea că nu sunt singur, că ochiul lui Dumnezeu privește până în adâncurile gândurilor mele și mi-e rușine de Dumnezeu să accept gânduri ticăloase, răutacioase sau de dușmănie. În Cluj, la miezul nopții, deschideam geamul și stăteam cu fața la oraș, gândindu-mă la frații mei, la toți cei ce purtau chip de om, indiferent de credința sau necredința lor, căci în jurul meu trăiau 400.000 de oameni. Mii de inimi băteau într-un ritm, de parcă se mișca orașul. Simțeam cum treptat adorm pasiunile, gândurile lor și Duhul lui Dumnezeu plutește peste toate. Mă gândeam și la bolnavul care-și dă duhul la spital, și la doctorul de la căpătâiul lui, și la milițianul care stă la colțul străzii, și la brutarul care pregătea pâinea pe mâine, și la cel ce stătea în beciurile securității, și la cei ce erau în cercetări, mă transpuneam în situația fiecăruia. Se spune ca în timpul sfinteii slujbe, dimineața, la Sfânta Liturghie, omul trăiește mai atent, mai curat; dar pentru pământul acesta a rânduit Dumnezeu ca în fiecare ceas pe glob să fie Sfânta Liturghie așa încât în toată vremea se înalță rugăciuni - este un echilibru pe care nu-l realizăm trăind într-o societate unde auzim numai urlete și înjurături. Dar dincolo de acestea există, clipă de clipă, rugăciunile către Dumnezeu. Da, așa strigau apăsător și repetat tinerii la Cluj în fața Catedralei în zilele Revoluției: "Dumnezeu este cu noi". Era copleșitor! De unde știau ei aceasta, dacă nu de la Biserica care nu i-a abandonat în nici o vreme?

- Înaltpreasfințite Părinte Iustinian, cum vedeți implicarea intelectualilor în viața Bisericii?

- Intelectualul ar trebui să fie un om cu bună învățătură. Un om înțelept, care să poată face mai corect decât oricine deosebirea între bine și rău, pentru el, personal, și pentru societate. Este obligația conștiinței lui profunde să fie un factor de echilibru, de moralitate. Când judeci un om simplu pentru un păcat îi dai o pedeapsă mai ușoară, pe când unui om învățat pedeapsa îi este mai gravă, deoarece și responsabilitatea sa este mai mare. Un intelectual născut într-o societate creștină, care a fost botezat, cununat, care nu concepe să fie înmormântat ca un animal, fără asistența spirituală și sacramentală a Bisericii, ar trebui să fie în societate un model. Inima, caracterul, personalitatea sa ca intelectual să fie stâlp de lumină - și nu spun prea mult. Ca să ajungi aici, trebuie să-L cauți pe Domnul nostrum Iisus Hristos. Este greu să fii om, să rezisti tentațiilor și patimilor când n-ai nici un fel de sprijin religios. O morală fără religie nu există. Morala are două suporturi: pistolul Securității, asta-i morala proletară, sub amenințarea pistolului Securității, și este morala creștină. Un om religios nu din frică de Dumnezeu trăiește viața corect, ci din respect și din iubire față de El. Mie îmi este milă de unii intelectuali cărora li s-a imprimat în suflet îndoiala, nu necredința, căci nu există om ateu. Nici cel ce se declară liber-cugetător! Este un moft! Nici el nu crede așa ceva! Este și orgoliul acesta omenesc, deseori: crezi că-i mai elegant să te declari liber-cugetător. Nu este elegant deloc, sau este foarte elegant, dacă vrei. A fi liber-cugetător înseamnă a fi liber să

gândești drept, nu ca un hoț, a avea o cugetare sănătoasă, de care să te folosești liber. O rațiune sănătoasă este întotdeauna cheia spre Dumnezeu.

- Care sunt categoriile sociale cele mai năpăstuite în vremea noastră și către care ar trebui îndreptată, cu precădere, atenția milostivirii noastre?

- Mereu ni se spune "să vă fie milă de bătrâni, copii, bolnavi", dar n-am pomenit până acum să se spună "să vă fie milă de tineri". Ei sunt o categorie foarte chinată astăzi. În primul rând față de copii avem obligația să le dăm dreptul să se nască, dreptul la viață. Apoi trebuie să organizăm societatea într-un fel sau altul, astfel încât să le dăm speranță, curaj și încredere tinerilor. Mă uit la ei când merg prin sate și-i văd ca pe niște oi rătăcite, au făcut școala și nu mai știu ce să facă cu ea, au îmbrăcat haina de orășean și acum nu pot să îmbrace hainele de țaran. Trebuie să le redăm speranța în viitor. Viața omului se împarte în trei etape: copilăria, tinerețea împreună cu bărbăția și bătrânețea. Lumea, deși aceeași, este văzută de fiecare dată în alte culori, sufletul o reflectă diferit, în copilărie - pentru mine este un spațiu de basm - nu uiți niciodată sărbătorile, frumusețea lor. Copilul devine apoi bărbat cu responsabilități, trăiește cu demnitate, are o măreție în împărăția sa, care este gospodăria lui, casa lui, soția lui, copiii lui. Trăiește plenar viața, dar nu încântat de ea, ci încărcat de obligații și datorii. Și trăiește toată dulceața realizărilor lui. Vine bătrânețea, care este un amurg stralucit. Totdeauna mi-au fost dragi zilele de toamnă, de iarnă, amurgul, ce are un farmec aparte. Și bătrânețea are un farmec al ei: ai posibilitatea ca, din capătul drumului, să privești fericit spre bărbăție și copilărie. Există și cazuri nefericite, în care bătrânețea este un chin, dacă omul a avut o viață netrebnică și n-a ținut seama de poruncile lui Dumnezeu. Este însă strălucitor amurgul vieții. De ce? Acum se simte că s-a apropiat ușa. Ce-i dincolo de ușă? Te așteaptă o lume misterioasă, miraculoasă și reală. Te așteaptă strămoșii, prietenii care au plecat, sfinții, îngerii, Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Adevăratul Dumnezeu. Este momentul când omul, după o lungă și obositoare călătorie, se apropie de casă, unde știe că-l așteaptă Dumnezeu cu brațele deschise, Tatăl, cetele îngerești bucurându-se că "mort a fost și a înviat". Fiindcă viața noastră trece de la moarte la Viață – Adevărata Viață.

- Înaltpreasfinția Voastră, acum în acest context, la acest moment și ceas aniversar, al vârstei patericale, cum vedeți viața dumneavoastră și ice vă mai doriți de la ea?

- Dragul meu, de acum, o văd ca pe un pelerinaj, un drum și o călătorie ajunsă spre sfârșit, adică spre amurg și spre marea trecere și întâlnire și judecată. De la ea nu-mi mai doresc decât să-i pot înțelege, îndrăgi și iubi pe toți!...

- **Încă odată vă doresc un sincer și călduros "La Mulți și Fericți Ani", adresându-vă totodată, calde și sincere mulțumiri pentru tot!...**

București – 28.05.2011

*Cu aleasă prețuire și deosebită considerație,
Stelian Gomboș –Consilier
la Secretariatul de Stat pentru Culte
din cadrul Guvernului României*